

Tenir l'ullal de la Séquia al clatell

L'amic Isidre Casals m'aporta la frase feta manresana: «Tenir l'ullal de la Séquia al clatell», que voldria dir «plorar amb facilitat, especialment un nen». Em diu que no era d'ús diari, però que es feia servir. I hi afegeix que també havia sentit a dir "brotar de l'ullal" en el sentit d'un gran doll d'aigua: «Aquella font brota (o brolla) com un ullal de la Séquia».

Si busquem el significat de paraula *ullal* al diccionari normatiu (DIEC) trobarem que parla d'un tipus de dent o també d'un clot o forat per on surt l'aigua. Però no recull el sentit que s'hi dona en els llocs on hi ha canals o séquies, com és el cas manresà. Sí que ho recull el Diccionari Català Valencià Balear, tot i que el situa en poblacions més occidentals, on també hi ha séquies...: «Obertura lateral d'una séquia, per on l'aigua d'aquesta passa a una sequiola (Urgell, Morella); cast. *Sangradera*».

Ja comentàvem en el primer article d'aquesta secció, dins del *Vocabulari sequiaire*, que els *ullals* són les comportes de la Séquia que donen rec als camps, i que els *bagants* serveixen per desguassar i obrir i tancar la Séquia en llocs estratègics, com ara la resclosa de Balsareny. Més exactament, el bagant seria una peça de fusta plana que encaixa en unes guies verticals (en els dos laterals i el fons) a les vores de recs i séquies, que interromp el pas de l'aigua per fer pujar el

nivell i que surti per un sobreeixidor lateral «l'aigua quedava en vaga (a l'espera) en el rec, canal o séquia fins a sortir per sobre», em diu Casals.

I recordem, finalment, que en el número de maig del 2021 esmentat abans, també parlàvem del *restellador*: peça de fusta plana que encaixa en unes guies verticals, en els dos laterals i al fons, que, en apujar-la, deixa sortir l'aigua d'un canal o séquia per derivar-ne una determinat cabal cap a un rec o ramal secundari. Cal dir que al Museu de la Tècnica de Manresa es conserven exemples dels diferents tipus d'ullals, bagants i restelladors.

[despiece]Podeu fer arribar les vostres aportacions al nostre correu electrònic o via Twitter, Facebook o Instagram, amb l'etiqueta #bagesisme.[/despiece]